

Kőrösi Béla

Jézus tanítása: az élet törvénye

Kőrösi Béla (1910–1944) énekszerző, karmester, énekszöveg fordító, a rákospalotai gyülekezet karvezetője, a teológiai szeminárium zenei szakelőadója volt. Az 1944-es fővárosi ostrom utolsó napjaiban, december 29-én halálosan megsebesült a szeminárium épületében

„Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint; de látok egy másik törvényt az én tagjaiban, mely ellenkezik az elmém törvényével, és engem rabul ad a bűn törvényének, mely van az én tagjaiban.” (Róm 7,22–23)

Két világ az ember, testi és szellemi, s e kettő csak ritkán érti meg egymást. Törvényei vannak a szellemvilágnak éppúgy, mint a testnek, de ezeket összhangba hozni nemigen sikerül. Szellemünk sejt valami magasabb életre érvényes szabályszerűségeket, melyek szerint Istennel és társaival való viszonyában boldogulni tudna, s önmagában kiegyensúlyozódnék. Testünk azonban, mely „erőtlen és rest”, ellene mond ezeknek, mert más irányban látja az élet feltételeit. Az értelem, a testnek korlátozó hatásából kifolyólag, szintén a testnek ad igazat, s a szellemünk ejtette életfeltételeket oktalanságoknak, lehetlenségeknek, képtelenségeknek tartja. Jézus tanítása, melyben ilyen dolgokat is találunk: „Aki téged arcul üt jobb felől, fordítsd felé a másik orcádat is...”, vagy „...aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt...” – a testi gondolkodás szerint egy ábrándozó jámbor erkölcsi tanítása, mely csak arra jó, mint minden vallásos prédikáció és tantétel, hogy a népet fékezze vagy éppen bolondítsa, de komolyan nem vehető. Ha azonban ... egy kicsit magasabbra nézünk, meg kell látnunk, hogy ezek a dolgok, amik Istennel és embertársainkkal szemben való viselkedésünkre nézve lelkünk legbelső rejtekében mint összefüggéstelen sejtelmek lappantak a Jézus tanításában – tanács vagy parancs alakjában –, összefüggő rendszerben most már világosabban előttünk állnak, azok egyenesen megdönthetetlen törvényszerű-

ségek, a szellem életének íratlan és megváltozhatatlan örök törvényei, melyek kár nélkül éppúgy figyelmen kívül nem hagyhatók, mint a könyörtelenül következetes természeti törvények.

Örök törvényekről van szó. Ezeket Jézus nem akkor készítette, amikor beszélt róluk, hanem csak mint természetes dolgokat kinyilvánította. Lerántotta róluk a leplet. Nem mondhatjuk például azt, hogy Jézus előtt nem ismerték volna, mondjuk, a hosszútűrésben rejlő győzelmet vagy az igazságért való szenvedésben található örömet. A legrégebb vallások tanításában megtaláljuk már az alázatot, jótékonyságot. De az ezek szerinti élet olyan elszigetelt jelenség volt, hogy valósággal bámulatba ejtette az ilyen ember kortársait; magasabb rendű embert láttak benne, viselkedését nem tudták megmagyarázni.

Képzeljünk el egy minden szabály nélkül elhelyezkedő szigetcsoportot a tengerben! Jön egy föld- vagy tengerrengés, és kiemelkedik ezen a helyen a tengerfenék. Ekkor látjuk meg, hogy azoknak az elszórt szigetecskéknél közük van egymáshoz, melynek csúcsai a vízből kiemelkedtek, mert láthatóvá lett egy hegrendszer. Közöttük megvan az összefüggés, csak eddig nem látszott. Jézus jött és kiemelte ezeket a mélységekben fekvő lelki törvényszerűségeket, megmutatta a közöttük levő nagyszerű összefüggést s azokat a tulajdonságokat, amiket az emberek szenteskedésnek bélyegeztek, legjobb esetben egyes emberek életében megcsodáltak és utolérhetetlennek tartottak, megmutatta mint végtelenül egyszerű és természetes elemi dolgokat, mint amelyeknek helyes voltáról mint igazságokról vitatkozni nem is lehet, mert azok a lélekkel együtt járó s annak helyes életét egyedül biztosító törvényszerűségeik. „...a beszédek, amelyeket én szólok néktek, lélek és élet.” (Jn 6,63)

Vegyünk Jézus tanításaiból egy néhányat, s szemléljük benne az élet törvényét!

Beszéljünk például az alázatosságról, mert erre Jézus lépten-nyomon felhívja figyelmünket!

Az alázatosság önmagunk helyes értékelése az emberi közösségben, amelynek tagjával Isten teremtett bennünket, s boldogságunk egy részét e közösség összhangjába fektette le. Az alázatosság ott kezdődik, ahol valaki észreveszi és számol is vele, hogy a másik ember is van olyan, mint ő. Az ilyen ember viszonya kezd kiegyensúlyozódni társaival, mert hiszen úgy gondolkozik felőlük, úgy becsüli őket, mint akik hozzá hasonlóak. Az ilyen ember hajlamos az engedékenységre, mert ismeri saját magát: neki is vannak néha különleges vagy egészen egyszerű kívánságai, igényei, amiket kielégíteni csak mások hasonló engedékenysége folytán tud. A bolygórendszerben az egyik égitest nem vonhatja ki magát a másik vonzása alól. Ezen egymásra hatás következménye, hogy nem oldódnak széjjel, nem hullanak egymásba, mert egymást ezzel kellő közelségben és kellő távolságban tartják. Pályájuk is a többi társak elhelyezkedésére nézve alakul. Éppen úgy, mint a hangok birodalmában. Ha egy hangzat alkotórészei abszolút magasságú hangok, ezek nem férnek meg egymás mellett, kellemes összhangba nem olvadnak össze mindaddig, míg abszolút magasságukból nem engednek, míg egynéhány rezgésszámot le nem adnak, meg nem alkuszhatnak, egymás felé nem hajolnak – az összhang

érdekében. (Temperált hangrendszer.) Ez egyben igazat ad Pálnak is, amikor az alázatosságra való intésében nem áll meg annál, hogy mindenki tartson mást olyannak, mint saját magát, hanem azt mondja: „*egymást különbnek tartván ti magatoknál*” (Fil 2,3).

S az a legcsodálatosabb, hogy bár így az egyén az alázatosságban lemond valamijéről, mégsem tűnik el az egyénisége. Tökéletes alkotó tényezőjévé válik egy Isten által egybeszerkesztett épületnek. Rendeltetése most már világosabban és értékesebben áll előtte: a maga kis önálló világával részt vesz – mert szükség van ott reá – egy másik, nagyobb világ működésében. Egyoldalúság, önzés itt bölcsességgé, megértéssé alakul. Úgy mondhatnánk ezt más szóval, hogy az illető közmegbecsülésnek örvend, mert másokat megbecsül; szavaival hatni tud, mert nem is olyan régen elfogadott egy tanácsot, engedelmeskedett; szolgálnak neki szívesen, mert köztudomású, hogy ő is kapható ilyesmire. Amilyen mértékkel mér, olyannal mérnek neki, és úgy cselekszenek vele, amint ő cselekszik másokkal. Testvérenek érzik, mert ő is kinyilvánította már hasonló érzelmeit. Magaslatra helyezik, mert előzőleg már leszállott; első helyet mutatnak neki, mert bármikor megelégszik az utolsóval is. Nem is történhetik más, mert ezek szükségszerű következmények.

Ez az állapot igazán ideális, és sok ember szeretné is elérni. De a test törvénye más utat mutat erre, nem azt, amit a lélek mond. Megpróbál valami értékeset mutatni önmagában, hogy a megbecsülést kivívja. De mi az eredmény? Mindenki észreveszi csakhamar, hogy olyannak akar látszani, amilyen tulajdonságokkal nem rendelkezik. Vonzóerejét már is elvesztette. Szolgálatot vár másoktól, de nem nagyon kap, mert ő a kisujját sem szokta mozdítani mások érdekében. Elkeseredik, hogy őt semmibe sem veszik. Büszke göggel parancsolni próbál. De mi az? Csak mosolyt kap feleletül. S ha hatalommal elgyüri az ellenkezőket, e kikényszerített engedelmesség nem hozza meg a várt boldogságot. A leigázottak szívében már a neve említése is rossz hangulatot kelt. Nem tudja, hogy miért nem éreznek vele rokonságot, mert elfelejtette, hogy „az egyén – éppúgy, mint ő – autonomikus (önrendelkezési joggal bíró), tartósan hatni reá mindig csak indirekt (közvetett úton) és sohasem direkt módon lehet.” (Dr. Karácsony S.) Most roppant egyedül érzi magát, megátkozta még azt a napot is, amelyen született.

Nem ismerte fel azt a törvényt, mely a lélek törvénye. A testies következetesség éppen az ellenkezőjét hozta meg a kívánt eredménynek.

Bármiféle dologban való haladáshoz, növekedéshez is az alázatosság vezet, és nem a kapaszkodás. „Az alázatos nem becsüli túl erejét. Érzik, hogy tökéletlen, kiegészítésre, javításra szorul. Éppen ezért az alázatosság minden szellemi és erkölcsi egészségnek, minden haladásnak és művelődésnek alaphangulata. Az erősek érzelme ez, kik önmaguk folytonos tökéletesítésének szükségét érzik. Ezzel szemben az önhitt gög a gyöngeség jele, s megrekedést, pangást, megállást idéz elő. Aki azt érzi magáról, hogy már tökéletes és mindenkit felülmúl, abban elapadnak a továbbhaladás indítékai.” (Kornis Gy.: *A lelki élet. 3. kötet, 286. lap*)

Jézus jól tudta tehát, hogy miért tanít alázatosságra. De azt is, hogy miért parancsolja a szeretetet.

A szeretet a lélek életfeltétele. Ha nem tud krisztusi értelemben szeretni, és nem kap szeretetet, csak lézeng a lélek, végül azt sem tudja, hogy mi célja van életének. Szeretet nélkül a fentebb említett önértékelés is csak elmélet marad. A lemond-

dást, engedékenységet másoknak előlegezni csak a szeretet segítségével lehet. A szeretet különben is az az alap, az a háttér, amibe minden más bele van ágyazva, mindent átfog, és minden belőle fakad.

A szeretet mélységét megcsillogtatta Jézus, mikor egészen természetesen beszélt az ellenszerezetéről, mely számunkra a szeretet netovábbja, s a testies gondolkodás szerint egyenesen képtelenség. De hogy ez az egyedüli mód célunk elérésére, az biztos. Célunk ugyanis az, hogy ellenségből jó barátot neveljünk. Nem akarjuk elpusztítani, mert az úgyszemoly sikerül. Ha követ kővel dobunk vissza, a következő pillanatban már talán bombákra kell válaszolnunk, s ha visszaadjuk az arculcsapást, számíthatunk rá, hogy legközelebb a fejünket fogják betörni. S mikor így, egymást összezúzva ott maradunk a csatatéren, csak azért akarunk felgyógyulni, hogy végső leszámolásra készüljünk. Ezzel a mindig kudarcra végződő módszerrel szemben ki ne ismerné a szeretet ellenségből is jó barátot teremtő hatalmát? Az Isten ellenségévé aljasult embert is Isten szeretete fordítja meg és teszi önkéntes, ragaszkodó, boldog rabszolgává. „*Légy jóakarója ellenségednek...*” – mondja Jézus, ha nem, agyafürt módon bíró elé visz, tömlöcbe vetett. Mire való ez az elkerülhető kellemetlenség?!

A szeretetben gyökerezik a bizalom is, amit olyan szűken mérünk sokszor. Azt hisszük, hogy bizalmatlanságunk a legjobb fegyver az érhető csalódások ellen. Nézzük hát, mit érünk el vele! Legelőször is ellenszenvet vált ki, mert minden ember lelkének mélyén ott van egy bizonyos fokú emberi méltóságérzés, s azt bizalmatlanságunkkal sértjük. Hogyan kívánhatjuk a feladat elvégzését attól, akinél az erre való alkalmasságot már eleve kétségbe vontuk, s hogyan várjuk a hűséget attól, akivel éreztetjük, hogy nem hiszünk a hűségében? Bizalmatlanságunk kifejezésének már a megkockáztatása is kibívó ajtó lehet számára, hogy ne végezze el feladatát, amennyiben ez arra mutat, hogy mi erre az eshetőségre már el is készültünk. A bizalmatlanság roppant gyenge pontja a léleknek. Maga előtt robbantja fel a hidat, az eredményeket még születésük előtt megfojtja, épülete alól épp az alapot rántja ki. Mert az ember azzá lesz, amit feltételeznek róla, s ha rossznak tartják, rossz lesz.

Ezzel szemben jól ismerjük a bizalom hatalmát és jótékony következményeit. Ha bízunk valakiben, elsősorban az a gondolat villan meg benne, hogy lám, őt értékelik, s még valamire alkalmasnak is látják. Minden törekvése arra irányul, hogy a róla táplált véleményében a másik meg ne csalatkozzék. Sokszor gyenge és tehetetlen emberek nagy tettek elvégzésére alkalmassá lettek, mert a bizalom feljűk fordult. Jellemükben gyenge emberek, mert őszinte bizalmat éreztek megnyilvánulni irányukban, megállták helyüket a legnagyobb kísértések között is. Aki érzi, hogy bíznak benne, önmagában is kezd bízni. Ebben rejlik a bizalom nevelőereje. Jézus szavainak mélyén – „*Jer, kövess engem!*” – megcsillan nem utolsósorban a bizalom is, melynek lekötözött erejétől nem tud a kivetett vámszedő, Máté sem szabadulni. A bizalom felemelheti a posványba süllyedt lelket is.

Visszahatásában a bizalmatlanság állandó rettegést, bizonytalanságot, a bizalom nyugalmat jelent.

A háború is sokszor a kölcsönös bizalmatlanság eredménye, s a békéhez nem a kiegyenlítő fegyverkezés, hanem az egyik fél elszánt, bizalommal teljes visszavonulása juttathat el végül.

Nem térhetünk ki sok ellentétnek látszó alapigazság természetesen voltának a kimutatására, pedig nagyon csalogatnak.

Például: szabadság a teljes rabszolgaságban; gazdagsághoz szegénység vezet, nyereséghez lemondás, élethez halál. Nem vezethetjük le itt az őszinteségnek és képmutatásnak, vagy a haragnak és örömmek, békességnek úgy a környezetre, mint magára az egyénre bekövetkező hatásait. Ezek pedig mind az élet törvényére mutatnának rá, melyhez való alkalmazkodásban élhet csak igazán a lélek.

Hadd mondjunk még valamit azonban az adásról, amiről Jézus megállapította, hogy jobb, mint venni (ApCsel 20,35b)!

Ha megfigyeljük, azt találjuk, hogy az ember lelke adásra van berendezve. Tehát ha nem adhat, nem lehet boldog, nem találhat önmagára. Az igazi művésznek például abban van a legnagyobb boldogsága, ha mennél többen gyönyörködhetnek az alkotásaiban. Amelyik elzárja ezt mások elől, nem egészen beszámítható. A nagy feltalálók is közreadják az új csodákat, s a nagy gondolkodók, tudósok ajkát vajon mivel lehetne megnyitni, hogy közöljék szellemi kincsüket mással is, ha a lélek boldogsága nem az adásban, hanem az önzésben lenne? Pénzzel bizonyára nem sokra mennénk. Ha megmutathatjuk egy eltévedtnek az utat, örömet érzünk. Ha tekintélyünkkel valakinek az igaz ügyét előresegíthettük, szívesen tesszük. Valaki azonban mondhatná, hogy ezek ám mind olyan dolgok, melyek az anyagiakat nem érintik, tehát meg kell vizsgálni azt, hogy vajon anyagi áldozatok árán is hajlandó-e a lélek az adás álláspontjára helyezkedni.

A válasz erre a következő: az anyagi áldozatok előtt a lélek hajlandósága tényleg megreked, de a test nyomására. Azonban a törvény csak törvény marad, mint ahogy azt a természeti törvényt, hogy minden test egyenlő sebességgel esik a föld felé, sem dönti az a tény meg, hogy a papírszelet sokkal később esik le mégis, mint mondjuk egy ólomgolyó. A törvény a lényegre vonatkozik, s a bizonyító kísérletek légüres térben folytak. A levegő, ha nem is engedi a papírszeletet oly gyorsan leesni ellenálló erejénél fogva, mint az ólomgolyót, de a törvényt éppúgy nem dönti ez meg, mint ahogy az anyagnak ellenálló ereje, amelyen fennakad a lélek, nem ingatja meg annak a megállapításnak az igazságát: „*Jobb adni, mint venni.*” Mert vannak ám, akik az anyagot is kockára merik tenni az adásban rejlő boldogságért, s ezek bizonyosságot tudnak tenni arról a kielégítő érzelméről, boldog örömről, mely előnti a lelket az adás után. Győzelem érzése ez, a lélek győzelme a test felett. S az lesz a vége, hogy az adásban való gyönyörűséget mindjobban óhajtja az ember, s Pálnak csitítania kell majd az adásban való mellőzésért zúgolódókat, akik megrövidítve érzik magukat, mert nem adhattak.

„*Adjatok, néktek is adatik!*” (Lk 6,38) Ennek a másik oldala is áll, hogy ha nem adunk, elvételük tőlünk az is, ami van. És amint világos, hogy aki szellemi értékeit nem adja közre, nem forgatja, abban a tehetség csökken, eltörpül, ki is hal, úgy az anyagiakkal önzően gazdálkodónak a visszatartott javaiban sincs végül köszönet, uralkodó szenvedélyeinek szolgálatába állítja, örökös rettegés között vigyáz rá, s végül oly helyzetbe kerül, melyből vagyon, pénz meg nem mentheti, annak bizonyosságául, hogy a földi kincs magában nem ér semmit. Példákat erre hozhatnánk eleget.

Jézus tanításában az adás gondolata igen nagy területet tölt be. Adni, adni és nem várni. De honnan telik az embertől az a sok adás, engedékenység, bizalomosztogatás, megbocsátás, alkalmazkodás, türelem s mindaz az indulat, mely a duzzadó életnek a jele? Ismét a szeretetre kell hivatkoznunk, mint amely mindezt magában foglalja, s ez magyarázza meg azt, hogy vala-

ki nem követel elégtételt, hogy megbocsát, hogy az őt egy mérföldre kényszerítővel két mérföldre megy önként, hogy az alsóruháját követelőnek nemcsak azt adja ajándékba, hanem még ráadásul a felsőt is odaadja, s hogy végül minden disszonancia gátlása ellenére győzelmes összhangba kerül Istennel, társaival és önmagával.

Nagyon szépen hangzik ez így. De miért kell ezekről egyáltalán beszélni, ha olyan természetes dolgok? Ha nálunk az évszakok váltakozásait valaki újból és újból csodálná, ha azon tünődne, hogy a kő miért nem felfelé gurul a lejtőn, ha nem tudna belenyugodni, hogy az ember miért a lábán és miért nem a fején jár: nem tudnánk azt az embert megérteni. De aki az élet törvényeit nem érti meg, abszurdumoknak látja, afölött nem szabad elhamarkodottan pálcát törni. Mert ha „*gyönyörködöm is az Isten törvényében a belső ember szerint; de látok egy másik törvényt az én tagjaiban, mely ellenkezik az elmém törvényével és engem rabul át a bűn törvényének, mely van az én tagjaiban*” (Róm 7,22–23).

S ha Jézus csak ezt az örök törvényszerűségét jelentette volna ki, és nem tett volna valami mást is, nem volnánk sokkal előbbre. Jézus új életet jött adni elsősorban. Összekötött bennünket az élet örök forrásával, Istennel. A Genezáret-tava nem tudja hazudni a vizet a Jordánnak, ha nincsenek beleömlő források, ha pedig vannak, nem tud a poshadás veszélye nélkül megállani a víz továbbadásában. A szeretet tengerével kötött össze Jézus: azért nem hiányzik a másnak nyújtott egy pohár víz. A könnyörület éltető forrása üdítget, és azért vagyunk készen elengedni szolgatársunk százdénáryi tartozását, mert nekünk a tízezer talentumot sem rótták fel. Ha bennünk van az élet e buzgó folyama, akkor érthetővé válik mind az életet szabályozó törvény is. Megfordul a hadiszerencse: nem a test pusztítja már a lelket, hanem a lélek „öldöklí” a test törvényeit. Nem könnyű dolog ez, míg e testben vagyunk, de van reményünk egy másikhoz, amelyben közel leszünk Istenhez, s amelyben az élet minden törvénye könnyűszerrel érvényesülhet majd.

Az én beszédem „lélek és élet” – mondja Jézus. Míg lesznek a földön, akik ezt így nem ismerik, és így nem fogadják, addig az evangélium hirdetésére égetően szükség van!

Dr. Szebeni Olivér írása Kőrösi Béláról

Kőrösi Béla Vésztőn született 1910. október 14-én. Vésztőn baptizálta Takács János 1924. október 30-án. Apja, Kőrösi István volt a vésztői prédikátor, és a 20. század elején még népes gyülekezet az úgynevezett el nem ismert csoporthoz tartozott, hazánkban azt a gyülekezetet lehetne a csoport legnépesebb közösségének nevezni. Kiadó, nyomda és rendkívül aktív misszió jellemezte. Béla fiuk zenei tehetsége serdülőkorában jelentkezett, ő pedig nem volt rest kamatoztatni tehetségét mindenfelé a körzetben. A fiatalon elhunyt zenészt nem illetheti semmilyen vád vagy gyanú. Elvégezte a szemináriumot, és Kassára került prédikátornak. Szlovák források nagyon behonosították a mindössze négytagú helyi gyülekezet prédikátorát, aki az „országgyarapítással” került oda, s a front közeledésével menekült Budára, ahol halálát lelte 1944. január 1-jén. Egy hordágyon haldoklott, szemtanúk szerint ezek voltak az utolsó szavai: „Tudom, hogy elég nékem Jézus vére!” Lényegében a magyar uralom teremtette meg a missziós körzet új határait (Csucsom, Jablonca, összesen 23 taggal).

(Ezt az írást maga a szerző továbbította dr. Udvarnoki Béla testvérnek, Budapest, 1940. május 7-én.)
Közreadta: Dr. Gerzsenyi László